

RECESSION

Ralph Fiennes i *The Grand Budapest Hotel*

The Grand Budapest Hotel

Originaltitel The Grand Budapest Hotel

Svensk titel The Grand Budapest Hotel

Regi Wes Anderson

Producent Wes Anderson, Jeremy Dawson, Steven Rales, Scott Rudin

Manus Wes Anderson

Foto Robert D. Yeoman

Roller Ralph Fiennes, F. Murray Abraham, Mathieu Amalric, Adrien Brody, Willem Dafoe, Jeff Goldblum, Harvey Keitel, Jude Law, Bill Murray, Edward Norton, Saoirse Ronan, Tom Wilkinson, Léa Seydoux m fl.

USA, Tyskland 2014

Längd i tid 1 tim 40 min

Censur tillåten från 11 år

Distributör Twentieth Century Fox (Sweden) AB

Det finns filmer som man bara älskar. Wes Andersons *The Grand Budapest Hotel* hör dit. En flerskiktad berättelse i tre plan som i pikareskstil och med humoristisk lyftning dyker rakt ned i Europas mellankrigshistoria, med en vändande, dramatisk kulmen när kriget kommer.

Filmen är inspirerad av österrikaren Stefan Zweigs fantastiska bok "Världen av i går", hans sista innan självmordet i Brasilien 1941, även om boken tar sin början strax efter sekelskiftet. Det skedet har ändå gett tonen åt filmen, det är mera av "ancien régime", tiden "innan ljusen slocknar runt Europa", för att citera den engelske premiärministern Lloyd Georges uttalande vid första världskrigets utbrott, än det socialt oroliga 30-talet.

Den åldrade författaren Author besöker ett något bedagat hotell i ett fiktivt mellaneuropeiskt land. Där möter han hotellets ägare Mr

Mustafa, som berättar om det gigantiska hotellets storhetstid, med honoraires i varenda hörn.

Själv drabbas jag inför detta av en högst personlig flashback: när jag 1985 var på filmfestival i Karlovy Vary (tidigare den kändis-täta kurorten Karlsbad) var jag inkvarterad i det jättelika Hotel Moscow. Ett uråldrigt faktotum berättade hotellets historia: "Before it was Hotel Franz Joseph, now (suck) Hotel Moscow." Sedan tilldelas jag vad som visar sig vara den tidigare kungliga sviten, med tre rum, soffgrupper och en väldig himmelssäng. Ärkehertig Franz Joseph hade ofta bott där, berättas det mig. Historiens vingslag, att ha delat rum med den vars död utlöste första världskriget.

En situation som nästan känns hämtad ur *Grand Budapest Hotel*.

I filmens glamorösa hotell är det den karismatiske M. Gustave som styr och ställer, senare med hjälp av den unge hotellpojken Zero Mustafa. Dessa två, blir rätt snart som ler och långhalm i ett utsökt samspel över åldersklyftan när berättelsen skruvas upp. Dramatik och humor blandat, inkluderande stöld av en ovärderlig tavla, bråk kring ett arv, elaka gangsters, svindlande jakter nedför bergsbranter, skottlösning i hotellet, flykt ur ett fängelse. Detta innan kriget anländer i gestalt av grobianliknande invasionssoldater.

Fast att gå in på alla intrigrådare vore att beröva kommande åskådare nöjet i denna färgsprakande, fullkomligt otidsenliga dramakomedi som ibland menande blinkar till cineastpubliken när den anspelar på scener från stumfilmen. .

Det Wes Anderson åstadkommit är helt enkelt en kärleksförklaring till en annan tid, långt bortom nuet och moderniteten. Stilisert och romantiserat på sitt sätt, men inte bakåtsträvande. Snarare handlar det om det vemod som fanns i Zweigs bok över allt som gått i graven. Något allmänmänskligt, den känsla av saknad och sorg som vissa minnesbilder ger, oavsett allt annat. Som skön och ljuv verklighetsflykt är filmen helt underbar.